

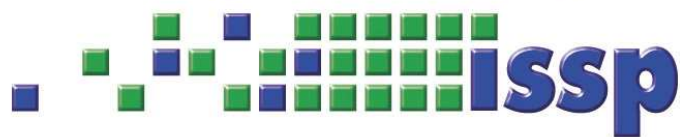
MONTENEGRO ECONOMIC TRENDS MONET

Edicija BEZBJEDNOST - Volume 2

MONET

Institute for Strategic Studies and Prognoses

CRNOGORSKI EKONOMSKI TRENDovi

ISSN 1451-3617

Volume 29/2

Jun 2011.

MONET TIM

ISSP tim lideri:

Prof. dr Veselin Vukotić,
dr Petar Ivanovic

Uređivački tim:

dr Jadranka Kaluđerović,
dr Milica Vukotić,
mr Ivan Jovetić

Analitičari i istraživači:

dr Jadranka Kaluđerović
mr Ivan Jovetić
Milika Mirković,
Vojin Golubović
Marina Glendža,
Anđelija Babić,
Vukašin Pejović,
Jovana Drobnjak,
Nikola Soldo,
Nemanja Katnić.

Dizajn:

Milica Perović

O MONET-u

Kvartalna publikacija koju ISSP objavljuje od 2000 godine. Publikacija nudi statistički pregled makroekonomskih trendova kao i analize aktuelnih ekonomskih tema.

O ISSP-u

Institut za strateške studije i projekcije (ISSP) je prvi nezavisni ekonomski institut u Crnoj Gori i osnovan je 1998 godine. Idejni tvorac i osnivač ISSP-a kao promotera liberalizma je profesor Veselin Vukotić. Ideja vodilja osnivanja ISSP-a je bila kreiranje sinergetskog efekta stvorenog naporima velikog broja mladih ljudi sa preduzetničkim načinom razmišljanja i pregnućem razvijanja filozofije liberalizma; mladih ljudi koji razumiju važnost kako formalnih tako i neformalnih institucija na ponašanje pojedin(a)ca.

Naša vizija "Stvaranje društva otvorene tržišne ekonomije sa visokim stepenom ekonomskih, političkih i ličnih sloboda"

Naša misija "Sprovođenje javnih i objektivnih ekonomskih istraživanja u cilju doprinosa transformaciji ekonomskog sistema u Crnoj Gori i edukacija mladih ljudi".

Naše aktivnosti:

Makroekonomske analize

Ekonomska istraživanja

Ekonometrijske analize i projekcije

Javno zagovaranje

Izdavaštvo

Obrazovanje

KONTAKT: Crnogorskih serdara, Lamela C (1 i 2), 81000 Podgorica, Crna Gora

Tel/Fax: +382 (0)20 634 338; 634 329; Web site: www.isspm.org / E mail: issp@t-com.me

Sva prava zadržana. Ova publikacija i/ili njeni djelovi ne mogu biti reprodukovani ili distribuirani u bilo kojoj formi ili bilo kojim sredstvima ili sačuvani u bazama podataka i sistemima pristupa bez pismenog odobrenja izdavača.

MONET

Edicija BEZBJEDNOST Volume 2

ISTORIJA EVROPSKE BEZBJEDNOSTI

Institute for Strategic Studies and Prognoses

Institut za strateške studije i projekcije

Vlada Crne Gore

Koordinacioni tim za implementaciju Komunikacione strategije o evroatlantskim integracijama Crne Gore

Projekat MONET-Edicija *Bezbjednost* realizovan je u saradnji sa Vladom Crne Gore odnosno Koordinacionim timom za implementaciju Komunikacione strategije o evroatlantskim integracijama Crne Gore. Realizacija projekta je bila u okviru VII Akcionog plana.

Dragi čitaoci,

Crnogorski ekonomski trendovi – MONET su osnovani kao časopis posvećen pregledu ekonomskih pokazatelja i ekonomskim analizama. Pored praćenja relevantnih indikatora iz kvartala u kvartal, bavili smo se i analizom različitih fenomena društveno-ekonomske realnosti. Analizirali smo sektorske politike, promjene legislative, predlagali rješenja i bavili se i krizom. Do sada smo objavili 29 brojeva MONETA-a. Pred vama se sada nalazi drugi broj našeg novog proizvoda – edicije posvećene bezbjednosti.

Bezbjednost je prilično neuobičajena tema za ekonomski časopis. Ipak, MONET je i u tom pogledu izuzetak. I prije pokretanja edicije *Bezbjednost*, u MONETU-u su objavljivani radovi na tu temu. Navedeni radovi se mogu podijeliti na dvije grupe. Prva, radovi koji su bili proizvod uvjerenja da je bezbjednost ekonomski resurs i kvantifikovali dobiti po tom osnovu. Druga, radovi koji su se bavili bezbjednosnim funkcijama supranacionalnih organizacija, prije svega Evropske Unije.

U saradnji sa Koordinacionim timom, napravljen je i ovaj izuzetak i iskorak – edicija posvećena bezbjednosti. Prvi broj ove edicije predstavlja zbornik radova koji se sa različitih aspekata bave pitanjima bezbjednosti. Broj koji je pred vama je ponovo izuzetak. Imajući u vidu da šira javnost nije dovoljno upućena u proces evropske bezbjednosti naročito u istoriju procesa, odlučili smo da uradimo jednu takvu publikaciju.

MONET – edicija *Bezbjednosti* vol. 2 predstavlja hronološki prikaz Evrope XX vijeka i etape razvoja bezbjednosnih integracija i funkcija Unije. Hronološki prikaz kreće 1945. i putuje sve do 2011. godine. Izbor događaja koji su oblikovali nedavnu evropsku bezbjednosnu arhitekturu je rezultat izbora autora a na osnovu dosadašnjeg iskustva i uporedne analize. Možda će izbor nekih biti i iznenađenje ali bezbjednost treba posmatrati u širem kontekstu. Na realizaciji ovog projekta je radio tim ISSP-a kojim je rukovodio mr Ivan Jovetić, analitičar na ISSP-u. Tim ISSP-a kao i naši saradnici iz regiona koji su dali konstruktivne sugestije, na čemu im se zahvaljujemo. Na kraju, zahvaljujemo se svima koji su doprinijeli da ova publikacija nađe svoje mjesto u elektronskim i drugim bibliotekama. Posebno hvala studentima kojima je i namijenjena u nadi da će i koristiti ovu publikaciju. Vjerujemo da je ova publikacija doprinos povećanju fonda znanja.

Za uređivački tim
mr Ivan Jovetić

ISTORIJA EVROPSKE BEZBJEDNOSTI

mr IVAN JOVETIĆ

Za stvaranje i razvoj današnje prosperitetne i sigurne Evropske Unije bili su neophodni mali ali značajni koraci. Danas, pri razmatranjima kvaliteta života u EU ali i percipiranju budućnosti iste, treba obratiti pažnju upravo na te prošle korake. Makar jer je *učiteljica života* i možda smjernica za budućnost.

ISTORIJA EVROPSKE BEZBJEDNOSTI – događaji koji su oblikovali EU današnjice

Drugi svjetski rat bio je inicijalni impuls ideji stvaranja današnje Evropske Unije. Međutim, prije toga bio je i inicijalni impuls tzv. institucionalnog kreativizma. Imajući u vidu razorene evropske ekonomije i društva bile su neophodne nove institucije za uspješan oporavak i dalji razvoj.

1945.

April/oktobar 1945.

Ujedinjene nacije (UN) stvorene su na konferenciji u San Francisku aprila 1945. One su zamišljene kao zamjena za Ligu naroda i kao okvir obezbjeđivanja mira na globalnom nivou kao i forum za promociju mirnog rješavanja ekonomskih, društvenih i humanitarnih problema. Nakon ratifikacije Povelje UN od strane stalnih članica Savjeta bezbjednosti kao i većine preostalih, UN su počele sa funkcionisanjem oktobra 1945.

Decembar 1945.

Međunarodni monetarni fond (MMF) i Svjetska banka (SB) uspostavljeni su 27. decembra 1945. Obije institucije stvorene su na osnovu zaključaka i sporazuma sa konferencije u Breton Vudsu jula 1944. MMF je trebao koordinirati globalna finansijsko-monetarna pitanja dok je SB trebala obnavljati nerazvijene zemlje a time i razorenu Evropu.

1946.

Septembar 1946.

U Parizu osnovana Evropska unija federalista. Evropski intelektualci su tako pokušali da razvijaju ideju integracija. Bez obzira na ideološki okvir, ova inicijativa je bila značajan integracioni zamah.

1947.

Januar 1947.

Prvi pokušaj bezbjednosne integracije. Sjedinjene Američke Države i Velika Britanija su integrisale svoje okupacione zone u Njemačkoj. Ovoj zoni se kasnije priključila i Francuska. Upravo će integracije ove tri zone stvoriti Saveznu Republiku Njemačku (Zapadna Njemačka). Sovjetska okupaciona zona će biti nukleus buduće Demokratske republike Njemačke (Istočna Njemačka).

Mart 1947.

Početak sprovođenja tzv. Trumanove doktrine. Osnovna ideja politike američke administracije Harija Trumana bila je zaustavljanje komunizma i širenje demokratije.

Jul 1947.

U Parizu osnovana Evropska liga za privrednu saradnju. Ideja je bila da se bavi pitanjima vezanim za kretanje kapitala, monopole, valute i privrednu saradnju.

Novembar 1947.

Iako je SB bila zamišljena kao nosilac obnove Evrope, ona za to nije imala dovoljno finansijskih resursa. Zbog toga je kreiran Evropski program obnove. Ovaj program je poznatiji po svom kreatoru američkom državnom sekretaru Džordžu Maršalu – Maršalov program. Ovaj program je ponuđen kako socijalističkim tako i kapitalističkim državama Evrope. Ove druge su ga sve prihvatile dok su socijalističke sve odbile (iako su Poljska i Čehoslovačka prvo prihvatile). Ovim programom je u periodu 1948-1952. Uloženo oko 15 milijardi USD. Najveći pojedinački korisnici plana bili su Velika Britanija (ono 23%), Francuska (oko 20%) i Njemačka (oko 10%). Za ovaj program Džordž Maršal je dobio Nobelovu nagradu za mir 1953 godine.

1948.

Januar 1948.

Stvorena je carinska unija Belgije, Holandije i Luksemburga – Beneluks. Iako zamišljena kao carinska unija, na početku su postavljeni ciljevi moguće transformacije u ekonomsku uniju.

Februar 1948.

Savez sovjetskih socijalističkih republika (SSSR) je zauzeo Čehoslovačku. Ova, jedna u nizu, akcija izazvala je strah kod zapadnih saveznika.

Mart 1948.

Ugovorom iz Brisela stvorena Odborbena organizacija Zapadne unije. Potpisnice ugovora Francuska, Velika Britanija i zemlje Beneluksa su, na taj način, htjele osigurati ekonomsku, društvenu i kulturnu saradnju. Nakon neuspjeha Evropske odbrambene zajednice, Sporazumom iz Pariza briselska organizacija je proširena na Zapadnu Njemačku i Italiju i preimenovana u Zapadnu uniju.

April 1948.

Osnovana je Organizacija za evropsku ekonomsku saradnju (OEEC) sa ciljem kontrole programa obnove kao i stvaranja buduće zone slobodne trgovine. Iako je program obnove Evrope završen, OEEC je nastavio sa radom otvarajući vrata i svim naprednim

zemljama. Godine 1961. mijenja ime u Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD).

Maj 1948.

U Hagu je održan Evropski kongres. Okupio je brojne intelektualce i lidere tog doba poput Vinstona Čerčila, Pol Anri Spaka, Konrada Adenauera, Altijera Spinelija, Alber Kope, Fransoa Miteran i drugih. O idejama evropskog ujedinjenja raspravljalo je 750 delegata. Na Kongresu su zacrtane ideje i ekonomske ali i političke zajednice u Evropi.

Jun 1948.

SSSR je započeo 300dnevnu blokadu Berlina. Neslaganja dojučerašnjih saveznika ali i ideoloških suparnika počela su u martu iste godine nakon spajanja američke i britanske okupacione zone. Snabdijevanje Berlina omogućeno preko „vazdušnog mosta“ odnosno vršeno je iz vazduha. Ovu akciju je započeo američki general Klej.

1949.

April 1949.

U Vašingtonu je stvorena druga ali dugotrajnija odbrambena organizacija – Organizacija sjevernoatlantskog ugovora (NATO). Ključna ideja je bilo obezbijedivanje međusobne odbrane što je i definisano članom 5 ovog Ugovora. NATO su osnovale Belgija, Danska, Francuska, Velika Britanija, Island, Italija, Kanada, Luksemburg, Holandija, Norveška, Portugal i Sjedinjene Američke Države.

Anegdotski, stvaranje NATO-a se može objasniti definicijom lorda Ismaja prema kojoj se cilj NATO-a ogleda u potrebi da se SAD-e drže **unutra** (u Evropi), Rusija **van** a Njemačka **pod** (kontrolom).

April 1949.

Zapadni saveznici su stvorili novu državu u Evropi – Saveznu Republiku Njemačku. Stvorena je spajanjem njihove tri okupacione zone.

Maj 1949.

Osnovan Savjet Evrope kao organizacija na nivou međuvladine saradnje sa ciljem promocije demokratije, vladavine prava i promocije i poštovanja ljudskih prava.

Avgust 1949.

Sjedinjenje Američke države su prve kreirale i upotrijebile atomsku bombu – avgusta 1945. u Hirošimi i Nagasakiju. Četiri godine nakon toga, SSSR je napravio atomsku bombu. Bio je to početak bipolarne trke i tenzija u sferi naoružanja i moguće upotrebe.

Septembar 1949.

U Vašingtonu je održana prva sjednica Sjevernoatlantskog savjeta (NAC – North Atlantic Council), ključne institucije NATO-a. Uskoro je NAC osnovao Odbor za odbranu i Vojni odbor. Godinu dana nakon je osnova Stalni odbor predstavnika da bi on 1952. bio zamijenjen Savjetom stalnih predstavnika. Iste godine je za sjedište NATO-a izabran Pariz.

Sjevernoatlantski savjet predstavlja jedinstveno tijelo na nivou ministara sa nekoliko rotacija. Shodno prirodi organizacije, sastancima NAC-a najčešće prisustvuju ministri inostranih poslova, odbrane i finansija. NAC se sastaje dva puta godišnje. Zbog efikasnosti na nivou Savjeta stalnih predstavnika se sastaje jednom nedjeljno. Savjet stalnih predstavnika je oblik NAC rotacije na nivou zamjenika ministara ili ambasadora.

Oktoibar 1949.

SSSR stvara Demokratsku Republiku Njemačku od teritorije sopstvene okupacione zone.

1 9 5 0.

Maj 1950.

Predstavljen „Šumanov plan“ koji je koncipirao Žan Mone a za koji je političku odgovornost preuzeo Robert Šuman, tadašnji francuski ministar inostranih poslova. Plan je bio odgovor na dilemu kako uključiti Njemačku u dalji razvoj Evrope a osigurati se od budućih sukoba. Istovremeno, kako su ugallj i čelik smatrani motorima rata plan je predlagao kreiranje zajednice koja bi se bavila kontrolom proizvodnje i distribucije ova

dva resursa. Ideja je bila i da se nakon ekonomija, integracija proširi i na druge oblasti. Dan predstavljanja plana – 9. maj – se danas slavi kao Dan Evrope.

Oktobar 1950.

Predstavljena ideja o stvaranju Evropske odbrambene zajednice kao evropska institucija i zajednica. U okviru nje bi bila kreirana jedinstvena evropska armija kao i funkcija evropskog ministra odbrane. Ideja je bila da se uključi i sama Savezna Republika Njemačka i to prvenstveno kako bi bila kontrolisana.

Oktobar 1950.

NAC je za prvog SACEUR-a (Supreme Allied Commander Europe) odnosno Vrhovnog komandanta savezničkih snaga u Evropi izabrao generala Dvajta D. Ajzenhauera. Zamjenik Vrhovnog komandanta postao je britanski feldmaršal ser Bernard Montgomeri.

1 9 5 1.

April 1951.

Ugovorom iz Pariza stvorena je Evropska zajednica za uglj i čelik. Potpisnice ovog Ugovora bile su Belgija, Francuska, Holandija, Italija, Luksemburg i SR Njemačka. EZUČ je bila prva evropska zajednica i to je formalni početak stvaranja današnje EU. Ovaj ugovor je stupio na snagu 1952. godine.

April 1951.

Uspostavljeni su Saveznička komanda u Evropi (ACE) kao i Vrhovni generalštab savezničkih snaga u Evropi (SHAPE).

1 9 5 2.

Februar 1952.

Prvo proširenje NATO-a na Grčku i Tursku.

Maj 1952.

U Parizu potpisan Ugovor o stvaranju Evropske odbrambene zajednice (EDC – European Defence Community). Zemlje potpisnice su bile Francuska, SR Njemačka, Italija i zemlje Beneluksa. Godine 1954. Francuska ne ratifikuje ovaj ugovor čime propada ideja o osnivanju ove zajednice.

Novembar 1952

Održani predsjednički izbori u SAD-u na kojima je pobijedio general Ajzenhauer. Postao je 34-ti predsjednik SAD-a u ukupnom trajanju mandata od 1953-1961.

1 9 5 3.

Oktobar 1953.

NAC je kao znak NATO-a odobrio plavu zastavu sa krugom i kompasa kao simbolima *jedinstva i saradnje* (krug) i *zajedničkog puta prema miru* (kompas).

1 9 5 4.

Oktobar 1954.

Potpisan Sporazum iz Pariza kojim je dopunjen Ugovor iz Brisela. Ovim sporazumom se Odbrambena organizacija Zapadne unije širi na SR Njemačku i Italiju i mijenja ime u Zapadnoevropska unija.

1 9 5 5.

Maj 1955.

Drugo proširenje NATO-a i to na SR Njemačku.

Maj 1955.

Nakon tri godine NATO dobija saigrača na bipolarnoj sceni. U Varšavi su zemlje komunističkog bloka osnovale sopstveni odbrambeni savez. Ideja je bila da su države članice obavezne da reaguju u slučaju napada na neku od njih i da će sve članice biti jednako poštovane i tretirane. Zemlje potpisnice su bile Albanija, Bugarska,

Čehoslovačka, Mađarska, DR Njemačka , Poljska, Rumunija i SSSR. Navodni razlog stvaranja je bilo naoružavanje SR Njemačke i njeno članstvo u NATO-u (svega par dana prije stvaranja ovog saveza).

1957.

Mart 1957.

U Rimu su potpisani ugovori kojim su stvorene dvije nove evropske zajednice – Evropska ekonomska zajednica (EEZ) i Evropska zajednica za atomsku energiju (EUROATOM). Dvije nove zajednice bile su novi korak ka ekonomskoj integraciji Evrope. Nakon njihovog stvaranja, sve tri zajednice su imale sopstvene institucije.

1959.

Januar 1959.

Francuska republika dobija novog predsjednika – ratnog veterana, generala Šarla De Gola. Izbor generala De Gola imaće značajnog uticaja na globalnu scenu. Insistirao je na samostalnosti i samodovoljnosti Francuske, traženju novih partnera, povlačenju Francuske iz NATO-a, blokiranje članstva Velike Britanije u Uniji kao i Luksemburškim kompromisom odnosno definisanjem većinskog odlučivanja kao sistema unutar Savjeta ministara EEZ. Istog mjeseca se francuska Mediteranska flota povukla iz NATO komande.

1960.

Januar/maj 1960.

Osnovana Evropska zona slobodne trgovine – EFTA (European Free Trade Association). EFTA je uključivala Austriju, Dansku, Norvešku, Portugal, Veliku Britaniju, Švedsku i Švajcarsku. Osnovana je kao alternativa EEZ. Ugovor o osnivanju je potpisan januara a stupio je na snagu maja 1960.

Februar 1960.

Nuklearnoj trci se pridružila i Francuska dokazujući sposobnost samostalnog razvoja odbrane i nuklearnog oružja.

1961.

Februar/jul 1961.

Uprkos nekim potezima, general De Gol je davao doprinos evropskoj integraciji. Na njegovu inicijativu je kreirana Fušeova komisija (kreiranje komisija/grupa će ostati obrazac ponašanja Unije o gotov svim važnim pitanjima integracija) februara te godine. Zadatak ove komisije je bio plan dalje političke integracije Evrope. Na sastanku šefova vlada i/ili država članica EEZ u Bonu jula iste godine donijeta je deklaracija o okviru političke saradnje država članica. Deklaracija je posebno targetirala pitanje odbrane kao i uključivanje i odnos sa transatlantskim partnerima. Ipak, godinu dana kasnije ovaj plan je odbijen.

Avgust 1961.

Započeta izgradnja Berlinskog zida.

1962.

Januar 1962.

Stvorena Zajednička poljoprivredna politika EU – ZPP. Ciljevi za politiku sličnu ZPP postojali su još u Rimskom ugovoru. U Strezi su, jula 1958. godine, definisani principi ZPP. Dvije godine nakon toga, juna 1960. godine, Evropska komisija (EK) je predložila stvaranje ZPP. Januara 1962. godine Savjet ministara EEZ je donio odluku o organizovanju zajedničkog poljoprivrednog tržišta, uvođenju pravila konkurencije i uspostavljanju mjera koje će pomoći internoj trgovini. Stvaranje ZPP treba posmatrati i u kontekstu vremena. Nakon Drugog svjetskog rata, poljoprivreda je bila od ključne važnosti za evropske zemlje. Ipak, upitno je da li kreiranje ZPP bila dobra ideja. Posebno kada se ima u vidu njena protekcionistička priroda.

Jul/novembar 1962.

Od jula do oktobra 1962. SSSR je postavio nuklearno rakete, lovce, lovce bombardere, protiv avionske uređaje kao i značajan broj vojnika na Kubi. SAD su to shvatile kao prijetnju i Senat je odobrio mobilizaciju a blokiran je i pristup brodovima koji prevoze toware naminjenjene Kubi. Svijet je bio na ivici nuklearnog rata. Prepiska Nikite

Hruščova i Džona F. Kenedija vodila je okončanju krize. Nakon ovog događaja, počelo je djelimično otoplavanje odnosa sila bipolarnog svijeta.

1965.

April 1965.

Ugovorom iz Brisela izvršena je integracija EZUČ, EEZ i EUROATOM-a u Evropsku zajednicu (EZ). Istovremeno, izvršena je i integracija institucija ove tri zajednice. Ugovor je stupio na snagu jula 1967.

1966.

Januar 1966.

Luksemburškim kompromisom uveden veto na odluke institucija EU. Godinu dana ranije zbog namjere EK da uvede sopstvena sredstva i da poveća kontrolu Parlamenta, Francuska je protestovala i povukla se iz institucija ali je i dalje primjenjivala komunitarno pravo. Pritisak javnosti je primorao Francusku na povratak u institucije i tada je i formulisan luksemburški kompromis koji teži postizanju opšte saglasnosti odnosno ne protivljenju i ne korišćenju veta od strane članica.

1967.

Oktobar 1967.

Premješteno je sjedište NATO-a iz Pariza u Brisel. Ovo je bila logična posljedica ranijeg nastavka povlačenja Francuske iz struktura NATO-a. Ova politika je podrazumijevala aktivno učešće u odbrani Evrope ali i samostalno kreiranje, vođenje i dalje razvijanje sistema i politike odbrane.

1968.

Avgust 1968.

SSSR izvršio invaziju na Čehoslovačku.

Jul 1968.

Stvorena je carinska unija u Evropi. Proces smanjivanja barijera je počeo 1958. godine i zamišljen je kao fazni proces eliminisanja carina u EZ. Već 1960. EK je predložila ukidanje svih kvantitativnih ograničenja kao i smanjenje carinski stopa. Čitav proces stvaranja carinske unije je kompletiran jula 1968. godine znatno ranije od planiranog.

1969.

Decembar 1969.

U Hagu je održan sastanak šefova vlada i/ili država članica EZ. Na ovom samitu donijete su odluke i inicijative o proširenju EZ, koordinaciji političkih aktivnosti sa tendencijom kreiranja političke unije kao i o monetarnoj uniji u Evropi.

1970.

Mart/oktobar 1970.

Ideja jačanja političke unije je i dalje bila prisutna. Predsjednici vlada/država članica EZ su kreirali su Komitet na čijem je čelu bio Etijen Davinjon. Rezultat rada ovog komiteta je bio tzv. Davinjonov izvještaj koji su postavljene osnove Evropske političke saradnje (EPC – European Political Cooperation) odnosno načina koordinacije ostalih politika prije svega spoljne i bezbjednosne politike. U oktobru iste godine, Davinjonov izvještaj je usvojen od strane Savjeta ministara EZ. Proces će kasnije biti ojačan i dopunjen amandmanima Izvještaja iz Kopenhagena (1972) i Izvještaja iz Londona (1973). EPC je u pravo EU uvedena tek Jedinstvenim evropskim aktom 1986.

April 1970.

Prvi budžet EEZ je kreiran 1958. odlukom Savjeta ministara a na osnovu prijedloga EK i mišljenja Parlamenta. Kako su ti budžeti bili malog obima a EZ je već imala značajne zajedničke politike, kreira se sistem stabilnijih prihoda uvođenjem tzv. „sopstvenih prihoda“. Aprila 1970. kreiran je budžetski sporazum po osnovu kojeg se uvode „sopstveni prihodi“.

1973.

Januar 1973.

Prvo proširenje Evropske zajednice. Nove članice su postale Danska, Irska i Velika Britanija.

1974.

Decembar 1974.

Sastanci predsjednika vlada/država članica EEZ su počeli da se održavaju 1961. u Parizu (februar) i Bonu (jul). Možda je prvi značajniji sastanak bio u Hagu 1969. zbog odluka i inicijativa donijetih na njemu. Tek decembra 1974. na sastanku u Parizu ovaj događaj se počinje nazivati samitom. Sam Evropski savjet je inaugurisan na samitu u Dublinu 1975.

1975.

Jul/avgust 1975.

U Helsinkiju je, u julu 1975. godine, održana Konferencija za bezbjednost i saradnju u Evropi. Rezultat rada Konferencije kojoj su prisustvovala 35 zemalja potpisnica bio je Helskinški završni akt, usvojen avgusta 1975. Priznajući principe suvereniteta i interiteta poštovanja ljudskih prava, prava na samopredijeljenje i sl. Helskinški završni akt je dao značajan doprinos novim odnosima u Evropi kao i međunarodnim odnosima uopšte. Istovremeno, na osnovu ovog dokumenta je uspostavljena i nova organizacija – Organizacija za evropsku bezbjednost i saradnju (OEBS/OESC).

Iste godine je u Rimu Savjet ministara EZ u rotaciji inostranih poslova donio odluku o formiranju nadnacionalne grupe za borbu protiv terorizma tzv. Trevi grupu,

1979.

Jun 1979.

Održani prvi direktni izbori za Evropski parlament (EP). Do 1979. u EP su išle delagacije nacionalnih parlamenata. Rezultati su objavljeni jula 1979. Najveći broj poslaničkih

mesta su osvojile socijademokrate (113) i hrišćan-demokrate (106) dok su na trećem mjestu bili konzervativci (64).

1981.

Januar 1981.

Drugo proširenje EZ – Grčka je postala deseta članica zajednice.

1982.

Maj 1982.

Treće proširenje NATO-a na Španiju.

1984.

Oktobar 1984.

Rimskom deklaracijom ponovno aktivirana Zapadnoevropska unija. Istovremeno, ona poziva i na potrenu koordinacije politika odbrane država članica.

1985.

Mart 1985.

Partijski i državni izbori i odluke mogu imati dalekosežne posljedice. Tako je mart 1985. na čelo Komunističke partije SSSR-a (generalni sekretar) došao Mihail Sergejevič Gorbačov. Reforme kako unutrašnje tako i spoljne polike koje je sprovodio Gorbačov dovele su do kraja Hladnog rata, vraćanja suvereniteta državama Istočne Evrope i disolucije SSSR-a. Godine 1990. Gorbačov je dobio Nobelovu nagradu za mir.

Jun 1985.

Šengenskim sporazumom predviđena sloboda kretanja i fazno ukidanje graničnih kontrola. Sporazum su potpisale zemlje Beneluksa, Francuska i Njemačka. Prethodnice ovog sporazuma bili su Ugovor o nordijskoj pasoškoj uniji iz 1958. (Danska, Finska, Island, Norveška i Švedska) i Sporazum iz Sarbrikena iz 1984. (Francuska i SR Njemačka). Tek Konvencijom iz Dablina (1991.) ovaj sporazum će biti implementiran i

granične kontrole ukinute. Dvanaest godina nakon potpisivanja, šengenski sporazum će Ugovorom iz Amsterdama postati dio komunitarnog prava.

Jun 1985.

Predstavljen Program ostvarivanja jedinstvenog tržišta. Prethodnik ovog dokumenta je bio Okrugli sto industrijalaca Evrope 1983. Dokument je obuhvatao ideje u vezi sa unaprijeđenjem trgovine, liberalizacijom mobilnosti faktora proizvodnje, monetarnu integraciju i slična pitanje. Ovaj dokument je poznat i kao Bijela knjiga ostvarivanja jedinstvenog tržišta i kao Kokfildov izvještaj (Lord Frensis Artur Kokfild je uobličio ovaj dokument). Sam dokument i njegove preporuke bile su uvod u kreiranje Jedinstvenog evropskog zakona.

1986.

Januar 1986.

Treće proširenje EZ na Španiju i Portugal.

Februar 1986.

Potpisan Jedinstveni evropski zakon (prevodi se i kao „akt“ iako je „zakon“ više odgovarajući termin). Ovaj evropski ugovor predstavljao je reformski potez. Predstavljao je realizaciju inicijative o stvaranju velikog jedinstvenog tržišta. Pored toga, EZ je dobila i šira ovlašćenja u sferi bezbjednosti i spoljne politike. Na snagu je stupio jula 1987.

1987.

Oktoibar 1987.

Usvojena je Platforma o evropskim bezbjednosnim interesima u kojoj se označava potreba jačanja tzv. evropskog stuba u okviru NATO-a. Platformu je usvojio Savjet Zapadnoevropske unije. U suštini, riječ je o Savjetu ministara EZ potpomognutom sa Komitetom stalnih predstavnika na nivou ambasadora (COREPER I).

1988.

1988.

Uspostavljena srednjeročna finansijska perspektiva EZ. Od 1958-1988. javne finansije EU funkcionisale isključivo kroz budžet. Definisanjem strateških prioriteta budžeta omogućeno je predviđanje troškova u srednjem roku kao i jednostavnije funkcionisanje. Do sada su na snazi bila četiri okvira: Delor I paket (1988-1992), Delor II paket (1992-1999), Agenda 2000 (2000-2006) i Finansijska perspektiva (2007-2013). U pripremi je Finansijska perspektiva 2014-2020.

1989.

Novembar 1989.

Berlinski zid, simbol Hladnog rata, je srušen zahvaljujući građanima i Zapadnog i Istočnog Berlina. Na taj način, komunizam je doživio kolaps.

1990.

April 1990.

Pad Berlinskog zida uslovio je i transformaciju NATO-a imajući u vidu globalne geostrateške promjene. Deklaracija o transformisanom Sjevernoatlantskom savezu je usvojena april 1990. u Londonu (tzv. Londonska deklaracija). Njome se prvi put identifikuje povećanje značaja razvoja političke i ekonomske dimenzije (član 2 Ugovora iz Vašingtona) u odnosu na vojnu dimenziju (član 5 Ugovora).

Oktobar 1990.

EU i NATO su proširene po četvrti put (obje organizacije) iako neformalno. Ujedinjenjem SR Njemačke i DR Njemačke EU i NATO su teritorijalno proširene.

1991.

Jun 1991.

Proglašenje nezavisnosti Slovenije i Hrvatske i početak rata u dotašnjoj Socijalističkoj Federativnoj Republici Jugoslaviji (SFRJ).

Jun 1991.

Na sastanku Evropskog savjeta u Luksemburgu formalno predstavljena ideja o kreiranju EUROPOL-a (European Policy Office – Evropske policijske kancelarije).

Novembar 1991.

Na osnovama Londonske deklaracije, u Rimu je usvojena Deklaracija o miru i saradnji. Rimska deklaracija definisala nove interese i identifikovala potrebu za uključivanjem većeg broja aktera u pitanja bezbjednosti. Nakon 42 godine na samitu u Rimu je formulisan i novi strateški koncept NATO-a. Novi koncept je definisao i nevojne rizike kao proizvode različitih oblika nestabilnosti.

Decembar 1991.

Ministri međuvladinog foruma poznatijeg kao Trevi grupa (ministri pravde i unutrašnjih poslova) donijeli odluku da se EDIU (European Drugs Intelligence Unit – Evropska obavještajna jedinica za borbu protiv droge koja je osnovana juna 1990.) preimenuje u EDU (European Drugs Unit – Evropska jedinica za borbu protiv droge) kao i da to bude prvi korak ka osnivanju EUROPOL-a. Evropski savjet je usvojio odluku istog mjeseca.

Decembar 1991.

Samit Evropskog savjeta u Mاستrihtu. Na njemu je urađen nacrt budućeg ugovora.

Decembar 1991.

Osnovan NACC – Savjet za sjevernoatlantsku saradnju (North Atlantic Cooperation Council).

1992.

Februar 1992.

U Mاستrihtu je potpisan Ugovor o Evropskoj uniji. Isti je stupio na snagu decembra 1993. Ugovor iz Mاستrihta bio je dio nastojanja da se kreira „sve bliža unija“. Izmjene koje je ovaj Ugovor donio obuhvataju EZ zamjenjuje Evropska unija, uvode se tri stuba Evropske unije (prvi predstavlja nadnacionalni nivo i obuhvata zajednice i ključne makroekonomske politike; drugi i treći predstavljaju oblik međuvladine saradnje i obuhvataju zajedničku spoljnu i bezbjednosnu politiku i saradnju u oblasti pravosuđa i unutrašnjih poslova), uvođenje zajedničke valute i jedinstvene monetarne politike kao i definisane kriterijuma za članstvo u euro zoni (tzv. kriterijumi konvergencije koji obuhvataju javni dug, deficit budžeta, inflaciju, kamatne stope i vezivanje valute za neki odnosno euro).

Ugovorom iz Mاستrihta je uspostavljena i Zajednička spoljna i bezbjednosna politika (ZSBP). Prema ovom Ugovoru pet osnovnih ciljeva ZSBP su: očuvanje zajedničkih vrijednosti, osnovnih interesa, nezavisnosti i integriteta EU u skladu sa Poveljom Ujedinjenih nacija (UN); jačanje bezbjednosti EU u svim aspektima; očuvanje mira i jačanje međunarodne bezbjednosti u skladu sa Poveljom UN, Helsinškim aktom i Pariskom poveljom, uključujući i spoljne granice; promocija međunarodne saradnje i razvoj i konsolidacija demokratije i vladavine prava i poštovanje ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Februar 1992.

Savjet bezbjednosti UN-a je rezolucijom 743 uspostavio misiju UNPROFOR (United Nations Protection Force) u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Postojala je do marta 1995.

Jun 1992.

Definisani tzv. Zadaci iz Petersburga kojima se precizirala upotreba ZEU i jačanje njene uloge u evropskoj arhitekturi odbrane. Vojne snage država članica ZEU su se, pored doprinosa zajedničkoj odbrani (član 5 Ugovora iz Vašingtona i član V modifikovanog Ugovora iz Brisela), pod mandatom ZEU mogle koristiti za humanitarne i spasilačke zadatke, zadatke očuvanja mira kao i zadatke borbenih snaga u okviru kriznog menadžmenta uključujući zadatke uspostavljanja mira.

1993.

Jun 1993.

Na samitu Evropskog savjeta u Kopenhagenu definisani kriterijumi za članstvo koji su se odnosili na buduće članice EU. Definisani su Deklaracijom o kriterijumima za nove kandidate. Kopenhaški kriterijumi obuhvataju političke (stabilnost institucija, demokratiju, vladavinu prava, poštovanje ljudskih prava i poštovanje i zaštitu prava manjina), ekonomske (postojanje funkcionalne tržišne ekonomije sposobne da izbrži konkurentski pritisak unutar EU) i pravne kroz prihvatanje komunitarnog prava (sposobnost preuzimanja obaveza po osnovu članstva uključujući i privrženost ciljevima političke, ekonomske i monetarne unije).

1994.

Januar 1994.

U Briselu je održan samit NATO-a. Na ovom samitu je formalno uspostavljen i NATO-ov program Partnerstvo za mir (PzM) kao i uspostavljen koncept CJTF (Common Joint Task Force – Zajednička združena operativna grupa). PzM je uveden i kao mehanizam uključivanja postsocijalističkih država u NATO uz izbjegavanje pružanja garancija bezbjednosti istim. CJTF su predstavljale udružene, multinacionalne, višenamjenske snage za realizaciju definisanih ciljeva. Ovaj koncept je nastao kao reakcija na pojavu novih bezbjednosnih izazova. Istovremeno, to je bio i uvod u jačanje evropskog stuba unutar NATO-a. Na ovom samitu je dogovoreno i jačanje ESDI – Evropskog bezbjednosnog i odbrambenog identiteta (European Security and Defence Identity) kao i podrška evropskom stubu unutar NATO-a.

Briselska deklaracija u sistem organizovanja i realizacije misija pored NATO članica uvodi i članice ZEU ali i članice NATO aranžmana poput Partnerstva za mir. Definiše se i da one mogu biti realizovane samo pod mandatom Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija (SBUN) ili Organizacije za evropsku bezbjednost i saradnju (OEBS).

Upostavljen NATO program Mediteranski dijalog. U program su uključene mediteranske zemlje u cilju izgradnje povjerenja i jačanja saradnje. Program je nastao kao rezultat uvjerenja da sigurnost Evrope zavisi i od sigurnosti i stabilnosti Mediterana.

1995.

Januar 1995.

Peto proširenje EU na Austriju, Dansku i Švedsku. Ovo proširenje je bilo prvo i do sada jedino proširenje na bogate zemlje. Navedene zemlje su bile osnivači EFTA-e a od 1992. su bile dio Evropskog ekonomskog prostora (EEA) na osnovu čega su vršile usklađivanje i prilagođavanje EU u domenu prava, politike i ekonomije.

Jul 1995.

Potpisana Konvencija o osnivanju EUROPOL-a sa sjedištem u Hagu.

Decembar 1995.

Uspostavljena IFOR (Implementation Force) misija u Bosni i Hercegovini pod vođstvom NATO-a. Zamijenila je misiju UNPROFOR i trajala je do decembra 1996.

1996.

Jun 1996.

U Berlinu je održan sastanak ministara inostranih poslova NATO-a. Imajući u vidu globalne promjene i izazove, na njemu se definišu glavni ciljevi NATO-a: obezbjeđivanje njene vojne efikasnosti (pa je stoga i formalno prihvaćen koncept CJTF-a), očuvanje i jačanje transatlantskih veza kao i dalje jačanje i izgradnja ESDI u okviru NATO-a. Na ovom sastanku je dogovoreno i dalje unaprijeđenje odnosa sa Ukrajinom kao i razvoj partnerstva sa Rusijom.

Decembar 1996.

Odlukom SBUN i rezolucijom 1088 uspostavljena je misija SFOR (Stabilization force) pod vođstvom NATO-a. Ova misija je zamijenila misiju IFOR i zadatak je bio kontrola poštovanja Dejtonskog sporazuma (ovim sporazumom iz 1995. je okončan rat u BiH). SFOR je trajao do decembra 2004.

1997.

Jun 1997.

Potpisan je Ugovor iz Amsterdama (stupio je na snagu 1999. godine). Ovim Ugovorom je uvedena funkcija *visokog predstavnika* za ZSBP EU. Uloga visokog predstavnika bila je da formuliše, pripremi i implementira političke odluke ali i da vodi politički dijalog sa trećim zemljama na zahtjev Savjeta ministara (Savjeta EU). Istovremeno, njegova funkcija je spojena sa funkcijom generalnog sekretara Savjeta ministara. Pored toga, visoki predstavnik je imao za obavezu da pomaže Predsjedništvu u dijelu koji se odnosi na spoljnu politiku.

Amsterdamski ugovor je uveo i *Jedinicu za planiranje politika i rano upozerenje* koja funkcioniše u okviru sekretarijata Savjeta ministara. Njena uloga je da vrši monitoring i analizu događaja na globalnoj sceni uključujući i identifikovanje mogućih kriznih područja.

Prema Ugovoru iz Amsterdama ZEU je trebala da ima ključnu ulogu u formiranju nezavisnih odbrambenih snaga u Evropi.

Jul 1997.

U Madridu je održan samit NATO-a. Od ovog samita počinje insitucionalna saradnja NATO-a i postsocijalističkih zemalja i tada je upućen poziv za članstvo Češkoj, Mađarskoj i Poljskoj.

1998.

Oktobar 1998.

Ratifikovana Konvencija o osnivanju EUROPOL-a.

1999.

Januar 1999.

Na globalnim finansijskim tržištima uveden euro kao obračunsko sredstvo.

Mart 1999.

Češka, Mađarska i Poljska su postale prve postsocijalističke članice NATO-a u okviru njegovog četvrtog proširenja.

Mart 1999.

NATO započeo operaciju protiv Savezne Republike Jugoslavije. NATO-ova „Operacija savezničke snage“ je trajala do juna 1999.

April 1999.

U Vašingtonu je održan samit NATO-a. Na njemu je usvojen novi strateški koncept i uspostavljen MAP (Membership Action Plan odnosno Akcioni plan za članstvo). Novi strateški koncept NATO-a je predstavljao odgovor na transfer izazova od bipolarnog i fizički vidljivog ka svijetu nedefinisanih, promjenjivih i nevidljivih izazova. Aktivnosti saradnje u MAP-u obuhvataju pet oblasti: političko-ekonomsku, odbrambeno-vojnu, bezbjednosnu, pravnu kao i oblast odbrambenih resursa

Maj 1999.

Uspostavljena forma političke saradnje EU sa Zapadnim Balkanom (Albanij, BiH, Cran Gora, Hrvatska, Makedonija i Srbija) pod nazivom Proces stabilizacije i pridruživanja (SAP – Stabilization and Association Process).

Jun 1999.

ZEU rasformirana odlukom Evropskog savjeta u Kelnu. Dominantno mišljenje je bilo usmjereno i na potrebu razvoja evropskih kapaciteta odbrane. U tom smislu je usvojen i termin EDSP (European Defence and Security Policy – Evropska odbrambena i bezbjednosna politika). Na istom samitu je donijeta odluka i da se formira Pakt za stabilnost Jugoistočne Evrope.

Jul 1999.

EUROPOL formalno počeo sa radom.

Novembar 1999.

Savjet ministara na sastanku u Marseju donio odluku da se nadležnosti i sposobnosti ZEU prenesu na EU u okviru ZSBP i EDSP.

Novembar 1999.

Crna Gora uvela njemačku marku kao legalno sredstvo plaćanja. Formalizacija stanja bila je uvod u ekonomsku a potom i političku nezavisnost Crne Gore.

Decembar 1999.

U okviru ESDP-a EU je realizovala prvi konkretan cilj 1999. kada je na samitu Evropskog savjeta u Helsinkiju dogovoreno kreiranje operabilnih snaga sposobnih da izvedu tzv. petersburgške zadatke (ERRF – European Rapid Reaction Forces odnosno Evropske snage za brzu reakciju). Ideja je bila da ove snage broje oko 60,000 vojnika kao i da budu formirane do 2003. godine. Preambicioznost ovog cilja će se potvrditi novembra 2004. kada je Savjet ministara (u sastavu ministara odbrane) definisao Glavne ciljeve 2010. Pored produžavanja roka ostvarivanja cilja, i broj vojnika je smanjen i to na 15,000.

2 0 0 0.

Decembar 2000.

Potpisan Ugovor iz Nice (stupio na snagu februara 2003.) na osnovu kojeg se proširio broj oblasti u kojima se umjesto konzensusa koristilo kvalifikovana većina. Ovim Ugovorom je izvršena i renumeracija članova kao i revalorizacija broja glasova u institucijama EU. Odredbama ovog Ugovora data je moć Evropskom parlamentu da bira predsjednika EK. Ojačao je ZSBP uvođenjem funkcije Visokog predstavnika za istu. Odredbe kao i Deklaracija o budućnosti EU najavili su novu međuvladinu konferenciju zaduženu za pravljenje ustava EU.

2 0 0 1.

Septembar 2001.

Aktivirana obaveza NATO članica po osnovu člana 5 Ugovora iz Vašingtona. Uzrok su bili teroristički napadi na SAD. Ovo je prva i jedina, do sada, aktivacija člana 5.

Decembar 2001.

Održana konferencija u Bonu čiji je rezultat bio Sporazum iz Bona (Agreement on Provisional Arrangements in Afghanistan Pending the Re-Establishment of Permanent Government Institutions). Rezultati konferencije održane pod okriljem UN bili su kreiranje Privremenih avganistanskih vlasti a potom i Prelaznih vlasti. Dio sporazuma je predvidio i uspostavljanje ISAF (International Security Assistance Force) snaga pod vođstvom NATO-a. SB UN je Rezolucijom 1386 uspostavio ISAF koji je avgusta 2003. preuzeo NATO. U ISAF-u učestvuje većina članica EU, članica PzM ali i neutralnih država. Svoje vojnike u misiji ima i Crna Gora.

2002.

Januar 2002.

Euro počeo da funkcioniše kao sredstvo plaćanja uvođenjem novčanica i kovanica.

Januar 2002.

U Parizu osnovan EU Institut za bezbjednosne studije (EU ISS). Ova agencije je i istraživački institut koji se bavi pitanjima bezbjednosti.

Februar 2002.

Odlukom Savjeta ministara kreiran EUROJUST (Jedinica za pravosudnu saradnju EU) kao tijelo pravosudne saradnje sa ciljem borbe protiv organizovanog kriminala. odluka o stalnoj saradnji u oblasti pravosuđa je donijeta na samitu Evropskog savjeta u Tampereu oktobra 1999. Prethodnik EUROJUST-a bio je Pro-Eurojust (Privremena jedinica za pravosudnu saradnju EU) uspostavljen odlukom Savjeta ministara decembra 2000.

Maj 2002.

U Rimu je održan samit NATO-a. Na njemu je osnovan i Savjet NATO-Rusija (NATO-Russia Council - NRC) Deklaracijom o odnosima NATO-a i Rusije: novi kvalitet. Deklaracija je kreirana na osnovu principa i ciljeva definisanih u Osnivačkom aktu o zajedničkim odnosima, saradnji i bezbjednosti NATO-a i Rusije iz 1997. Istovremeno

NRC je zamijenio Stalni zajednički savjet (PJC – Permanent Joint Council) iz 1997. Cilj NRC je da funkcioniše kao forum unaprijeđenja odnosa.

Jul 2002.

Ugovor iz Pariza kojim je osnovana EZUČ je bio vremenski ograničen na 50 godina. Isti je istekao 23. jula 2002. Pregovori koji su počeli početkom 90-tih doveli su do stava da ugovor ne treba produžavati. Oblasti iz ovog ugovora su prebačene u Rimski ugovor a aktivnosti i resursi su transferisani Evropskoj zajednici.

Novembar 2002.

U Pragu je od 21.11. održan samit NATO-a. Države članice su se obavezale da će raditi na jačanju NATO-a u cilju odgovora na izazove XXI vijeka. Praškom deklaracijom su terorizam, proliferacija i mehanizmi transporta oružja za masovno uništenje definisani kao ključni bezbjednosni izazovi. U sferama bezbjednosti i politike su morali biti postignuti novi zadaci. Bezbjednosni fokus je obuhvatao kreiranje NATO snaga za reagovanje (NRF – NATO Response Forces), transformaciju komandne strukture, usvajanje mehanizma jačanja sposobnosti kroz PCC (Prague Capabilities Commitment - Prašku obavezu o sposobnostima), izgradnju ECAP (Akcionog plana evropskih sposobnosti – European Capabilities Action Plan), jačanje CEP AP (Civil Emergency Planning Action Plan – Akcioni plan civilnog planiranja u slučaju vanrednih situacija) kao i inicirati izradu studije u vezi sa NATO raketnom odbranom. Politički fokus je obuhvatao proširenje članstva (formalno upućen poziv Bugarskoj, Estoniji, Letoniji, Litvaniji, Rumuniji, Slovačkoj i Sloveniji da se pridruže), otvoriti prostor za buduće članice, intenzivirati saradnju sa Ukrajinom i Rusijom kao i Mediteranski dijalog, jačati euroatlantsko partnerstvo kao i integrisati prostor Jugoistočne Evrope u EU i NATO.

Decembar 2002.

Kreiran Berlin Plus aranžman na osnovu zaključaka vašingtonskog NATO samita iz 1999. Aranžman je kreiran između EU i NATO-a i omogućio je EU da koristi resurse NATO-a u sopstvenim misijama kako mirovnim tako i upravljanja krizama. Ovaj aranžman je zaključen marta 2003.

2003.

Januar 2003.

Pokrenuta EUPM (European Union Police Mission – Policijska misija EU) u BiH kao prva misija u okviru ZSBP. Zadatak ove misije je kreiranje održivih, profesionalnih i multietničkih policijskih snaga u BiH. Aktuelni mandat joj je do decembra 2011.

Mart 2003.

EU pokrenula vojnu misiju u Makedoniji (EUFOR Concordia). Od NATO-a (misija Saveznička harmonija) je preuzeta briga o uspostavljanju stabilnosti i poštovanju Ohridskog sporazuma (njime su 2001. okončani sukobi u Makedoniji). Politička važnost misije za samu EU je bila izuzetna zbog situacije u vezi sa ZSBP i podjelama zbog intervencije u Iraku (NATO intervencija pokrenuta u februaru 2003. je bila uzrok podjela među članicama EU). Trebalo je da pokaže snagu evropskih kapaciteta i bude pravac daljeg razvoja. Pitanje je, ipak, da li je bila uspješna u tome. Završena je decembra 2003.

Jun 2003.

Zvanično pokrenuta misija Artemis u Kongu kao prva autonomna vojna misija EU izvan same Evrope. Ova misija je predstavljala važan element razvoja ESDP-a. Uzrok aktiviranja misije su bili izvještaji MONUC-a (UN misija u Kongu) o sukobima kao i vrijeme potrebno da se MONUC ojača. Maja 2003. Rezolucijom 1484 uspostavljen je IMEF (Interim Multinational Emergency Force). IMEF je juna 2003. Zamijenjen EU operacijom Artemis u kojoj je ključnu ulogu imala Francuska. Trajala je do septembra 2003.

Decembar 2003.

Evropski savjet je usvojio ESS (A secure Europe in a better world - European Security Strategy / Bezbjedna Evropa u boljem svijetu – Evropsku strategiju bezbjednosti) na briselskom samitu. ESS je kreiran na osnovu dokumenta za čiju je izradu mandat dobio Visoki predstavnik EU za ZSBP Havijer Solana (maja 2003). Dokument je prvi put predstavljen juna 2003. ESS identifikuje ključne bezbjednosne prijetnje EU: terorizam, proliferacija oružja za masovno uništenje, regionalni sukobi, propale države (građanski sukobi i loše vlade) i organizovani kriminal. Važnost bezbjednosti za EU identifikuje i

početni dio dokumenta u koje se kaže da Evropa nikada nije bila tako prosperitetna, tako sigurna i tako slobodna.

Decembar 2003.

Pokrenuta još jedna EU misija u Makedoniji – EUPOL Proxima. Ova misija je zamijenila misiju Concordia. Cilj misije je bio dalji razvoj makedonske policije shodno najvišim standardima (praćenje, mentorstvo i kontrola upravljanja i operacija) i borba protiv korupcije i organizovanog kriminala. Završena je decembra 2004.

2 0 0 4.

Mart 2004.

Peto proširenje NATO-a. Članice su postale Bugarska, Estonija, Letonija Litvanija, Rumunija, Slovačka i Slovenija.

Maj 2004.

Peto proširenje EU. Osam postsocijalističkih država (Estonija, Letonija, Litvanija, Mađarska, Poljska, Slovačka, Slovenija i Češka), Kipar i Malta su se pridružile EU.

Jun 2004.

U Istanbulu održan samit NATO-a. Samit je još jednom potvrdio i definitivno utrdio osnovne ciljeve i strategiju NATO-a kao i potrebu dalje transformacije uključujući i vojne kapacitete. Zaključeno je da je neophodno jačati transatlantsko partnerstvo i u njega uključiti što veći broj sposobnih aktera ali i izaći van granica NATO-a kako bi se na što efikasniji način osigurala bezbjednost i prosperitet.

Uspostavljena je i Istanbulska inicijative za saradnju u cilju doprinosa globalnoj sigurnosti uključenjem šireg Bliskog istoka u bezbjednosnu saradnju sa NATO-om.

Jun 2004.

Uspostavljena je misija EUJUST THEMIS u Gruziji (EU Rule of Law Mission in Georgia – EU Misija vladavine prava u Gruziji). Bila je prva takva misija u okvirima ESDP-a. Cilj misije je bila pomoć zvaničnom Tbilisiju u procesu reformi prije svega pravosudnog sistema. Trajala je do jula 2005.

Jul 2004

Uspostavljena je EDA (European Defence Agency – Evropska odbrambena agencija). EDA predstavlja organ ZSBP i na njenom čelu je Visoki predstavnik EU za inostrane poslove i politiku bezbjednosti. Prema Ugovoru iz Lisabona EDA odgovara Savjetu ministara. Agencija utvrđuje vojnu sposobnost država članica, definiše operativne potrebe, preuzima aktivnosti u cilju zadovoljenja istih, jača industrijske i tehnološke osnove evropskog sektora odbrane, definiše kapacitete evropske politike naoružanja i pomaže Savjetu ministara u procjeni mogućnosti unaprijeđenja vojnih kapaciteta.

Jul 2004

Odlukom Savjeta ministara EU uspostavljena misija EUFOR Althea (European Union Force Althea) u Bosni i Hercegovini u okviru ZSBP. Misija je uspostavljena u cilju vojnog nadziranja sprovođenja Dejtonskog sporazuma (civilnu implementaciju sprovodi Kancelarija Visokog predstavnika). Nasljednica je NATO misija SFOR (Stabilization force) i IFOR koje je zamijenila decembra 2004. Misija ima policijske nadležnosti. Istovremeno, saraduje i sa EUPM.

Oktoibar 2004.

Odlukom Savjeta ministara uspostavljen je FRONTEX (European Agency for the Management of Operational Cooperation at the External Borders of the Member States of the European Union – Evropska agencija za upravljanje operativnom saradnjom na spoljnim granicama država članica EU).

Oktoibar 2004.

Potpisan je Ugovor o uspostavljanju ustava za Evropu. Cilj je bio da ovaj ugovor zamijeni sve prethodne ugovore u formi teksta ustavnog karaktera. Pored toga, tekst ugovora je sadržao i elemente centralizma poput uvođenja funkcije predsjednika Evropskog savjeta, funkcije ministra inostranih poslova EU (istina uvođenje zajedničkog ministra (odbrane) je veoma stara evropska ideja), himne, zastave, jačanja uloge parlamenta, inkorporiranja Povelje o osnovnim pravaima i drugih elemenata državnosti. Trebao je da proširi opseg politika u kojima se odlučuje dvostrukom kvalifikovanom većinom. Nacrtom ustava se uvela i opcija izlaska iz EU koja nije postojala do tada. Ratifikacija

ovog Ugovora je zaustavljena nakon referenduma u Francuskoj (maj 2005) i Holandiji (jun 2005) na kojima je isti odbijen.

Decembar 2004.

U Hagu na samitu Evropskog savjeta usvojena odluka o višegodišnjem okviru kojim se definiše deset prioriteta jačanja slobode, bezbjednosti i pravde za period 2005-2010. Dokument je poznatiji kao Haški program. Navedenih deset prioriteta obuhvataju jačanje osnovnih prava i građanstva, antiterorističke mjere, definisanje balansiranog pristupa pitanjima migracije, razvoj integrisanog upravljanja spoljnim granicama EU, uspostavljanje jedinstvene procedure za azil, maksimiziranje pozitivnog uticaja imigracije, definisanje balansa privatnosti i bezbjednosti u kontekstu razmjene informacija, razvoj zajedničkog koncepta borbe protiv organizovanog kriminala i kreiranje jedinstvene evropske zone pravde.

2005.

April 2005.

Počela sa radom EUPOL Kinšasa misija u Kongu. Ovo je bila prva civilna EU misija u okviru ESDP-a u Africi. Cilj je bila reforma i reorganizacija Nacionalne policije kao i podrška za IPU (Intergated Police Unit – Integrisana policijska jedinica). Misija je završena juna 2007. Zamijenjena je u julu 2007. misijom EUPOL DR Kongo.

Jun 2005.

Pokrenuta civilna misija u Kongu – EUSEC. Savjetodavna i misija pomoći u restrukturiranju sektora bezbjednosti je uspostavljena na osnovu formalnog zahtjeva vlade u Kongou. Misija ima aktuelni mandat do septembra 2012.

Jul 2005.

Uspostavljena civilna misija u Iraku EUJUST-LEX (EU Integrated Rule of Law Mission in Iraq – Integrisana misija vladavine prava EU u Iraku). Misija je pokrenuta pod okriljem ZSBP-a. Aktuelni mandat ove misije upravljanja krizama je do juna 2012.

Jul 2005.

Uspostavljena misija EU Support to AMIS (Podrška EU AMIS-u) u Sudanu (Darfur). Ova civilno-vojna misija predstavljala je podršku AMIS misiji Afričke unije. misija je trajala do decembra 2007. kada je AMIS prešao u nadležnost UNAMID misije UN i Afričke unije.

Septembar 2005.

Uspostavljena misija EU AMM (Aceh Monitoring Mission). Cilj misije je bilo nadgledanje sprovođenja mirovnog sporazuma između Indonezije i GAM-a (Free Aceh Movement). Podršku EU su pružale zemlje ASEAN-a (Savez država jugoistočne Azije), Norveška i Švajcarska. Trajala je do decembra 2006. godine nakon lokalnih izbora u Ačehu.

Novembar 2005.

Uspostavljena misija EUBAM Rafah (EU Border Assistance Mission at Rafah crossing point – EU misija pružanja granične pomoći na graničnom prelazu Rafa). Na osnovu odluke Savjeta ministara nakon potpisivanja Sporazuma o kretanju i pristupu između Izraela i Palestine, uspostavljena je misija za potrebe praćenja upravljanja prelazom. Prelaz je posljednji put otvoren juna 2007. pri čemu je misija u pripravnosti u slučaju ponovnog otvaranja. Savjet ministara je aprila 2010. istakao političku važnost misije i nastavio podršku istoj.

Novembar 2005.

Savjet ministara EU je uspostavio civilnu misiju EUPOL COPPS (EU Police Mission in the Palestinian Territories – EU policijska misija na palestinskim teritorijama) u okviru ZSBP. Cilj misije je reforma i podrška palestinskim vlastima u izgradnji održivih i efikasnih policijskih snaga. Mandat misije je, nakon odluke o produženju, do decembra 2011.

Novembar 2005.

Uspostavljena je misija EUBAM (EU Border Assistance Mission to the Republic of Moldova and Ukraine – EU misija granične pomoći Moldaviji i Ukrajini). Predstavlja savjetodavnu i tehničku misiju jačanja kapaciteta upravljanja granicama uključujući i

carinske poslove. Nakon dva produženja (2007. i 2009.) aktuelni mandat misije je do novembra 2011.

Decembar 2005.

U okviru ESDP-a, uspostavljena je civilna EUPAT (EU Police Advisory Team – EU tim za policijski nadzor) misija u Makedoniji. Misija predstavlja nastavak EUPM misije Proxima iz 2003. Cilj je podrška razvoju efikasne i profesionalne policije. Trajala je do juna 2006.

2 0 0 6.

Januar 2006.

Zvanično uspostavljen EUROGENDORF – EGF (European Gendarmerie Force – Evropske žandarmerijske snage) na osnovu dogovora Holandije, Italije, Francuske, Portugala i Španije. Godine 2009. im se pridružila i Rumunija. U julu iste godine su postali operativni. EGF sa sjedištem u Vićenci broji oko 900 pripadnika koji mogu biti raspoređeni u roku od 30 dana.

April 2006.

Na osnovu Rezolucije SB UN 1671 i u okviru ESDP-a, uspostavljena je autonomna vojna EU misija EUFOR Kongo. Cilj misije je bila podrška UN misiji MONUC za vrijeme održavanja izbora. Zadaci misije su obuhvatali podršku i obezbjeđenje personala i infrastrukture MONUC-a, zaštitu aerodrom u Kinšasi, zaštitu civila kao operaciju evakuacije u slučaju vanrednih situacija. Misija je završena novembra 2006.

Maj 2006.

Održan referendum o nezavisnosti Crne Gore. EU je definisala prag od 55% izašlih birača za ostvarivanje nezavisnosti što je primjer nezabilježen u međunarodnoj praksi. Od 86,5% izašlih birača 55,5% je glasalo za nezavisnost. Na taj način, Crna Gora je, po treći put ostvarila međunarodno priznanje nezavisnosti (nakon priznanja 1077. i 1878.). Island je bio prva država koja je priznala crnogorsku nezavisnost.

Jun 2006.

Skupština Crne Gore 03.06. usvojila Deklaraciju o nezavisnosti.

Jun 2006.

EK je Zaključkom od 12.06.2006. potvrdila da EU i države članice žele da dalje razvijaju odnose sa Crnom Gorom kao suverenom i nezavisnom državom. Na taj način je priznata crnogorska samostalnost.

Jul 2006.

Crna Gora otpočela Unaprijeđeni stalni dijalog sa EU.

Septembar 2006.

Počeli pregovori Crne Gore i EU u vezi sa Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju.

Novembar 2006.

U Rigi je održan samit NATO-a. Dogovoreno je ukidanje određenih tzv. nacionalnih restrikcija u vezi upotrebom NATO snaga. Pored toga, dalja transformacija NATO-a i modernizacija sposobnosti kao i produbljivanje političkog uključivanja NATO-a u Evropi i dalje su bili predmet dogovora. ISAF misija u Avganistanu je bila predmet analiza i odluka u vezi sa razvojem, dodatnim sredstvima kao i dugoročnim ciljevima. Na ovom samitu su Bosna i Hercegovina, Crna Gora i Srbija pozvane u Partnerstvo za mir.

Novembar 2006.

EK pripremila prvi Godišnji izvještaj o napretku za Crnu Goru.

Decembar 2006.

Potpisivanjem Okvirnog dokumenta Partnerstva za mir Crna Gora je, zajedno sa Bosnom i Hercegovinom i Srbijom, postala članica ovog programa.

2007.

Januar 2007.

EU proširena na Bugarsku i Rumuniju. Shodno političkom obećanju a naročito istom broju pregovaračkih poglavlja, ovo proširenje se tretira kao proširenje 2004. odnosno posmatra se kao peto proširenje Unije.

Januar 2007.

Uspostavljene Borbene grupa EU (EU Battle Groups) u okviru ZSBP. Ove jedinice se zasnivaju na doprinosima država članica i broje 18 bataljona sa po 1500 vojnika (ukupno 27000 vojnika). Pod direktnom su komandom Evropskom savjeta za čiju je odluku potrebna jednoglasna odluka.

Januar 2007.

Savjet ministara usvojio Evropsko partnerstvo za Crnu Goru.

Mart 2007.

Zaključeni pregovori o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju.

April 2007.

Crna Gora sa NATO-om potpisala Sporazum o bezbjednosti informacija.

April 2007.

Crna Gora članicama NATO-a predstavila Prezentacioni dokument (PD) kojim se opisuju ciljevi i predlažu oblici saradnje.

Jun 2007.

Uspostavljena je misija EUPOL (EU Police Mission – EU policijska misija) Avganistanu kao dio pristupa sveobuhvatnih reformi u toj zemlji. Misija je nastavila napore koje su GPPO (German Police Project Office) i druge međunarodne akcije učinile. Cilj misije doprinos uspostavljanju održive i efikasne policije odnosno posmatranje, mentorstvo, savjetovanje i treninzi za potrebe avganistanskog Ministarstva unutrašnjih poslova,

regiona i provincija. Na osnovu odluke Savjeta ministara, mandat misije je produžen do maja 2013.

Jul 2007.

Uspostavljena je policijska misija EUPOL u Kongu. Cilj ove misije je podrška, mentorstvo i savjetovanje u oblasti reform policije i njene korelacije sa pravom. Pored toga bavi se i pitanjima ljudskih prava, pola i zaštite djece. Ova misija je naslijedila misiju EUPOL Kinšasa. Aktuelni mandat joj je do septembra 2011.

Oktoibar 2007.

Potpisan Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između EK, država članica i Crne Gore.

Decembar 2007.

U Lisabonu je potpisan Reformski (Lisabonski) ugovor čiji je cilj bio modifikacija dva ključna ugovora EU – Ugovor iz Rima (Ugovor o uspostavljanju EZ, preimenovan 1993. Dok će Lisabonskim ugovorom biti preimenovan u Ugovor o funkcionisanju EU) i Ugovor iz Mastrihta (Ugovor o EU). Lisabonski ugovor je stupio na snagu decembra 2009. Ovaj Ugovor je uveo dvostruku većinu kao način odlučivanja u nekim ključnim politikama, ojačao je ulogu EP, uveo funkciju predsjednika Evropskog savjeta, uveo funkciju Visokog predstavnika za spoljnu i politiku bezbjednosti, eliminisao tri stuba EU itd. Lisabonski ugovor je u modifikovanoj formi usvojio većinu prijedloga iz Nacrta ustava (termin reformski je više formalnog nego suštinskog karaktera).

U domenu odbrane ovaj Ugovor (član 28A) uvodi i obavezu reakcije država članica u slučaju napada na neku od njih što do tada nije bio slučaj, uvodi permanentnu strukturiranu saradnju (mogući začetak evropskih snaga odbrane) kao i definiše NATO kao ključnu instancu odbrane članica EU.

Prvobitna ratifikacija je bila predviđena za kraj 2008. što nije uspjelo zbog odbijanja istog na referendumu u Irskoj (jun 2008). Na drugom referendumu oktobra 2009 Irska je ratifikovala Ugovor. Drugi referendum je organizovan nakon izmjena i ustupaka koje je Irska dobila u pogledu poreske politike, prava na abortus, vojne neutralnosti.

2008.

Januar 2008.

Uspostavljena misija EUFOR (TCHAD/RCA) u Čadu (istok) i Centralnaafričkoj republici (sjevernoistok). Misija je bila u skladu sa Rezolucijom 1778 SB UN iz 2007. Ciljevi misije su obuhvatali zaštitu civila (posebno izbjeglih i raseljenih lica), obezbijedenje kretanja osoblja u pružanju pomoći kao i dostavu sam humanitarne pomoći i zaštitu osoblja i infrastrukture UN-a. Marta 2009. nadležnosti misije su usmjerene na MINURCAT misiju (UN misija u Centralnoafričkoj republici i Čadu). Ovo je bila najveća EU misija u Africi.

Januar 2008.

Stupio na snagu Trgovinski sporazum između EU i Crne Gore. Ovaj sporazum predstavlja 80% Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Januar 2008.

Stupili na snagu Sporazum o viznoj liberalizaciji i Sporazum o readmisiji između EU i Crne Gore. Ovi sporazumi su potpisani septembra 2007.

Januar 2008.

Počeo prvi Individualni program partnerstva (IPP – Individual Partnership Program) sa NATO-om. IPP je definisao zajedničke napore u realizaciji aktivnosti iz EPWP-a (European Partnership Working Program – Radnog programa evropskog partnerstva).

Februar 2008.

Odlukom ministara inostranih poslova EU i članica Procesu saradnje u Jugoistočnoj Evropi (SEECF – South Eastern Europe Cooperation Process) o transformaciji Pakta stabilnosti za Jugoistočnu Evropu nastao je RCC – Regional Cooperation Council odnosno Savjet za regionalnu saradnju. Cilj RCC je regionalno upravljanje procesom saradnje država regiona. RCC se bavi oblastima poput ekonomskog i socijalnog razvoja, infrastrukture i energetike, pravde i unutrašnjih poslova, bezbjednosne saradnje i ljudskih resursa. Sekretarijate RCC-a je u Sarajevu.

Februar 2008.

EU je donijela odluku o uspostavljanju misije EU SSR (EU mission in support of the Security Sector Reform – EU misija podrške reformi sektora bezbjednosti) u Gvineji Bisao. Misija po okriljem ZSBP-a je realizovana u saradnji sa vlastima Gvineje Bisao. Cilj je pružanje pomoći i savjetodavna uloga u reformi sektora kako bi se stvorili uslovi da se implementira nacionalna strategija reforme sektora bezbjednosti. Završena je aprila 2010.

Februar 2008.

Crna Gora počela realizaciju Individualnog partnerskog akcionog plana IPAP (Individual Partnership Action Plan). IPAP uključuje i političku saradnju pored vojno-bezbjednosne.

April 2008.

U Bukureštu je održan samit NATO-a. Na samitu je istaknuta nedjeljivost pitanja sigurnosti i odbrane članica, naglašen značaj NATO-a kao foruma odbrambene saradnje Evrope i Sjeverne Amerike, ISAF misija definisana kao ključni prioritet NATO-a, naglašena je spremnost daljeg doprinosa misiji na Kosovu uz naglasak da iskustva Avganistana i Kosova pokazuju neophodno zajedničkog djelovanja na izazove bezbjednosti. Pored toga, Albanija i Hrvatska su dobile poziv za članstvo a Bosna i Hercegovina i Crna Gora poziv za Intenzivirani dijalog. Poziv Makedonije je prolongiran do daljnjeg zbog spora sa Grčkom u vezi sa imenom a izražena je i spremnost razvoja odnosa sa Srbijom kroz potpuno korišćenje PzM-a kao Individualne akcione planove za članstvo (IPAP).

Maj 2008.

EK predstavila Crnoj Gori tzv. Mapu puta.

Jun 2008.

Građani Irske na referendumu odbacili Lisabonski ugovor. Shodno odredbama svog Ustava, Irska je imala obavezu referendumske ratifikacije ovog i sličnih ugovora.

Oktobar 2008.

Uspostavljena je misija EU u Gruziji u okviru ZSBP-a – EUMM (EU Monitoring Mission – Posmatračka misija EU). Dva mjeseca ranije Savjet ministara je odlučio da uspostavi civilnu misiju u cilju doprinosa stabilnosti Gruzije i susjednih regiona. Trenutni mandat misije je do septembra 2011.

Decembar 2008.

Uspostavljena najveća civilni misija u okviru ZSBP EU – EULEX (EU Rule of Law Mission – EU misija vladavine prava) na Kosovu. Misija je uspostavljena na osnovu odluke Savjeta ministara nakon devet mjeseci a potpuno operativna je postala aprila 2009. Cilj misije je podrška i pomoć vlastima na Kosovu u uspostavljanju vladavine prava sa posebnim akcentom na sudstvo, policiju i carinu. Misija je još uvijek u toku.

Decembar 2008.

Uz podršku SB UN (rezolucije 1814, 1816, 1838, 1846 i 1897), EU je uspostavila prvu pomorsku misiji – EUNAVFOR Atalanta (EU Naval Force Somalia – Operation Atalanta) u Somaliji u okviru ESDP-a. Cilj misije je zaštita brodova iz Svjetskog programa hrane (dostavlja hranu izbjeglim licima u Somaliji) i zaštita brodova u vodama oko Somalije uz suzbijanje piraterije. Potpuni operativni kapacitet misija je zaokružila februara 2009. Trenutni manda misije je do decembra 2012.

Decembar 2008.

Crna Gora aplicirala za članstvo u EU.

2 0 0 9.

April 2009.

Savjet ministara donio odluku da zatraži EK da kreira Upitnik za Crnu Goru i da nakon odgovora na Upitnik da Mišljenje o spremnosti Crne Gore za članstvo. EK je upitnik dostavljen jula 2009.

April 2009.

U Strazburu i Kelu održan 60-ti samit NATO-a (prvi put u dva grada). Na samitu se potvrđuju ciljevi, vrijednosti i obaveze po osnovu Vašingtonskog ugovora, ističe se

nedjeljivost bezbjednosti članica NATO-a, identifikuju se rizici i izazovi za NATO i prepoznaje se važnost sposobnije evropske odbrane i pozdravljaju se napori EU u cilju jačanja sopstvenih kapaciteta i sposobnosti doprinosa zajedničkim bezbjednosnim izazovima.

Donijeta je i odluka da se pristupi izradi novog Strateškog koncepta i taj zadatak je povjeren Anders Fog Rasmusenu, generalnom sekretaru NATO-a. Ideja je bila da generalni sekretar ovaj zadatak obavi predvodeći grupu od 12 međunarodnih eksperata uz aktivno učešće Sjevernoatlantskog savjeta- Predviđeni završetak novog koncepta je bio samit NATO-a u Lisabonu, 2010.

Na ovom samitu su Albanija i Hrvatska postale članice NATO-a.

Deklaracijom se pozdravlja uspješna i aktivna implementacija sadašnjeg IPAP-a od strane Crne Gore i naglašava ohrabrenost do sada postignutim reformama ali i doprinosom Crne Gore saradnji i bezbjednosti u regionu.

Oktoibar 2009.

Na drugom referendumu, 2. oktobra, Irci su ratifikovali Ugovor iz Lisabona.

Decembar 2009.

Ugovor iz Lisabona stupio na snagu modifikujući dva ranija ugovora iz Rima i Matrihta.

Decembar 2009.

Crna Gora dostavila odgovore na Upitnik EK.

Decembar 2009.

Sjevernoatlantski savjet u stalnom zasijedanju prihvatio aplikaciju Crne Gore za članstvo u Akcionom planu za članstvo (MAP – Membership Action Plan).

2 0 1 0.

Januar 2010.

Stupio na snagu djelimično liberalizovan vizni režim između EU i Crne Gore.

Mart 2010.

Donijeta odluka o prestanku važenja Ugovora iz Brisela (iz 1948. a modifikovanog Pariskim sporazumom iz 1954.) pri čemu će sve aktivnosti ZEU prestati jula 2011. Od završetka Hladnog rata tražen je način transfera aktivnosti i institucija ZEU u okvir obuhvatnije ZSBP. Članom 28A Ugovora iz Lisabona i uvođenjem obaveze oružane reakcije država članica u slučaju napada (tzv. principa solidarnosti) taj proces je završen.

Mart 2010.

Stupio na snagu Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju nakon formalnih ratifikacija.

Mart 2010.

EK dostavila Crnoj Gori set dodatnih pitanja na odgovore iz Upitnika.

April 2010.

Uspostavljena je EUTM (Military Mission to the European Union to contribute to the training of Somali security forces) misija u Somaliji na osnovu januarske odluke Savjeta ministara. Cilj misije je doprinos obuci somalijskih snaga bezbjednosti. Misija je počela obuku somalijskih snaga maja 2010. u Ugandi i koordinirala je aktivnosti sa AMISOM (African Union Mission in Somalia). Ova vojna akcija je i dalje u toku.

Novembar 2010.

U Lisabonu održan samit NATO-a na kojem je usvojen novi Strateški koncept. Osnovni razlog izrade novog Strateškog koncepta je još efikasniji odgovor na promjene globalne scene i izazove koje one donose. Dotadašnji Strateški koncept je nastao prije 11. septembra 2001. odnosno prije sukoba u Avganistanu, prije pojave terorizma u ovom obliku i značajnih mogućnosti proliferacije oružja za masovno uništenje, prije sajber napada i prije pojave modernih pirata kod obala Somalije. Stoga je NATO-u bio potreban novi koncept koji će adekvatno sagledati realnost današnjice i izazove budućnosti i na iste adekvatno odgovoriti. Dogovorena je i izgradnja zajedničkog raketnog odbrambenog sistema. Pored toga, dogovoreno je i povlačenje NATO snaga iz Avganistana do 2014.

Novembar 2010.

Evropski savjet usvojio odluku o dodjeli statusa kandidata za članstvo u EU Crnoj Gori. U decembru iste godine odluku o dodjeli statusa je formalno donio Savjet ministara.

2 0 1 1.

Januar 2011.

Počelo tzv. arapsko proljeće demonstracijama u Tunisu. U januaru okončani nemiri u Tunisu a u februaru u Egiptu. Inicijalni protesti su inspirisali pokrete na Bliskom istoku. Uslijedili su protesti u Bahreinu i Libiji (februar/mart), Jemenu i Siriji (jun). Neki od ovih događaja su imali i značajan uticaj na evropsku bezbjednost spoljnih granica uslijed pojave emigranata i još jednog bezbjednosnog izazova Uniji.

Mart 2011.

UN donijele Rezoluciju 1973 kojim je stvoren pravni osnov vojne intervencije u Libiji. Rezolucijom se zahtijevao prekid oružanih sukoba uz dozvolu međunarodne intervenciju u cilju uspostavljanja zone zabrane letjenja. Dva dana nakon donošenja Rezolucije, koalicija država, predvođena Francuskom i Velikom Britanijom, je počela aktivnosti uspostavljanja zone zabrane letjenja. Kanada i SAD su sprovodile svoje operacije u okviru koalicije. Zonu zabrane letjenja je uspostavio NATO. Krajem mjeseca NATO operacije je preuzela sve aktivnosti nacionalnih operacija u Libiji.

April 2011.

Savjet ministara je donio odluku o uspostavljanju vojne operacije EU u Libiji kao vid podrške operacijama humanitarne pomoći. Odlukom se predviđa da će EU u slučaju zahtjeva UN-a (Kancelarije UN za humanitarnu pomoć – OCHA) realizovati vojnu misiju pod okriljem ZSBP. Aprilska odluka predstavlja pravni osnov eventualne misije.

April 2011.

Predsjednik Evropske komisije Baroso (Jose Manuel Durao Barosso) posjetio Crnu Goru. U okviru svoje kratke posjete, posjetio je i Univerzitet Donja Gorica i održao sastanak sa studentima i profesorima.